

Un altre datiu

Hom sol indicar que el complement anomenat datiu és generalment introduït amb la preposició *a*: *Escriu a la seva tia*. En informacions més extenses, com la que la Gran Enciclopèdia dedica a *datiu*, es diu també que en alguns casos aquest complement es pot introduir amb una altra preposició, la preposició composta *per a*. No es veu, efectivament, que hi hagi gaire diferència entre *Han dut una carta al teu germà* i *Han dut una carta per al teu germà*.

Però la diferència essencial entre aquestes dues construccions està en el seu comportament gramatical, si es vol, dit altrament, en les seves possibilitats sintàctiques: el complement *al teu germà* és susceptible d'ésser normalment representat pel pronom *li*, mentre que *per al teu germà* no sembla pas que es pugui pronominalitzar i en els casos en què; havent estat esmentat abans, no es vol repetir, més aviat es redueix al que hom anomena la marca zero, és a dir, se sobreentén. És cert que en certes ocasions, perquè hom identifica tots dos complements, *al teu ermà* i *per al teu germà* responen a la pregunta *Què han dut*

per al meu germà? diríem també *Li han dut una carta*, però normalment, al costat de *Al teu germà?* *Li han dut un llibre*, amb l'ús del pronom *li*, diríem *Per al teu germà?* *Han dut una carta*, amb el complement sobreentès.

En una oració d'imperatiu com *Dóna aquest llibre a la Núria* trobem un típic complement datiu introduït amb la preposició *a*, pronominalitzable per mitjà de *li*: *Dóna-li aquest llibre*. Però en una nova frase, referida a l'anterior, i adreçada a un altre interlocutor, en què sorgeix la necessitat de recórrer a un altre datiu per a designar l'objecte indirecte d'una acció més immediata, ja realitzada, observem com *a la Núria* esdevé *per a la Núria*, aquesta designació havent estat desplaçada a un segon terme, en l'ordre gramatical de la frase, per la presència d'un datiu preferent: *Li vaig donar el llibre per a la Núria*. Les possibilitats de representació pronominal dels complements d'aquesta frase són, certament, ben clares: parlant de donar un llibre a algú, diríem *L'hi vaig donar per a la Núria*; com a resposta a la pregunta *Què li vas donar per a la Núria?* diríem *Li vaig donar un llibre*, i responent a *Li vas donar un llibre per a la Núria?* diríem simplement, *Sí, l'hi vaig donar*, sobreentent, també, el segon datiu.